

EVANG. EGYZHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetés díja:

Egész évre . . . **6** frt.
Fél évre . . . **3** „
Negyed évre **1** frt **50** kr.
Egy szám ára **12** kr.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő és kiadó:

V E R E S J Ó Z S E F.

Hirdetés díja:

Egész oldal . . . **8** frt
Fél oldal . . . **4** „
Negyed oldal . . . **2** „
Ennél kisebb . . . **1** „
Bélyeg külön **30** kr.

A magyarhoni ágost. hitv. evangy. egyházegyetemnek állami dotációra vonatkozó igénye.

A magyar állam törvényhozása 1868-tól az egyházkerületek céljaira 20 ezer forinttal, 1893-tól 4000 frttal pótolva 24 ezer forinttal járul, — az egyetemes egyház céljaira pedig „közalap gyarapítása” czimén 1894-től 50 ezer forintot ad évente. Az egyetemes közgyűlés 1871-től több ízben tett ezen krajezárosnak nevezhető államsegély felemelésére lépéseket, mindannyiszor azonban eredménytelenül.

Az 1891-1894. években a zsinaton intézkedés sürgettetett ez irányban, — határozat azonban nem hozatott. Hosszas tárgyalások után többséget nyert az a hármias nézet, hogy mozgalmasság egyházpolitikai azon időszakban nem tanácsos ezen életbevágó kérdés felvetése, — hogy az állami törvényhozás ismerni fogja kötelességét különben is és hogy az a miniszterium, mely saját jószántából felhívta a protestans 2 egyház elöljáróit az egyházak méltányos igényeinek bemutatására, s ígéretet tett a dotációnak külön törvény által biztosítására, — beváltja majd kötelező ígéretét mindenestre emberül.

A méltányos igények beadására célzó felhívásnak a hazai ev. ref. egyház egyeteme f. é. tavaszi közgyűléséből már eleget tett. az ág. hitv. ev. egyház egyetemes közgyűlése pedig f. é. október hóban a tiszai egyházkerület javaslatát elfogadván, annak szövegezésével egyik egyetemes bizottságát bizta meg s az ily módon megállapított felíratnak miniszterelnök kezeihez átadására Radó Kálmán és Baltik Frigyes társelnöke alatt Gyurácz Ferencz, Horváth Sándor, dr. Láng Lajos, Szent-Iványi Árpád és gróf Zay Miklós tagokból álló bizottságot küldte ki.

Az egyetemes egyház ezen igényeit csoportosítva bemutató felirat szövege, dr. Sztelho Kornél egyetemes jegyzőnek mint előadónak közreműködésével f. é. november 27. és december 11. napjain báró Prónay Dezső egyetemes felügyelő elnöke alatt az államsegély ügyében kiküldött egyetemes bizottság üléseiben megállapított s az egyetemes küldöttségnek még ez évben átadás végett meg is küldetett. Az átadás jan. 18-án megtörtént.

A felirat szószerinti szövege a következő:

„Nagyméltóságú m. kir. Miniszterelnök Úr!

Azon közmívelődési feladatok, a melyeket házánkban az ágost. hitv. evang. egyház az állam helyett és az állam érdekében végez, nem esékélyek és évről évre növekednek. Számokban kifejezve, evang. egyházunk köztudomásu nyomasztó anyagi helyzete daczára kiad évenként — a mint ezt a zsinat elé terjesztett munkálat kimutatta — közoktatási, tehát egyenesen állami célokra 1,567,000 frtot. E mellett kiadunk egyházi célokra évente 1,256,000 frtot és nyug- és ellátási évdijakra 75,762 frtot.

Az ág. hitv. evang. egyház erejét ezen reá nézve óriási terhek viselése annyira kimerítette, hogy azokat az égető szükségleteket, a melyeket az alábbiakban részletesen fel fogunk sorolni, csak részben is fedezni teljesen képtelen.

Ennek tudata és átérzése kényszeríték az ág. hitv. evang. egyházat arra, hogy a céljai eléréséhez szükséges és már az 1848. évi XX. tet. által kilátásba helyezett állami segélyezést igénybe vegye.

Az 1848-iki törvényhozás a bevett vallások között a tökéletes egyenlőséget és viszonyosságot alapul véve, a XX. tet. 3. §-ában kimondott azt a nagy elvet, hogy minden bevett vallásfelekezete egyházi és iskolai szükségei közálladalmi költségek által fedeztessenek.

Nem óhajtja ugyan az ágost. evang. egyház, hogy ezen elv minden következményeivel együtt megvalósíttassék, mert autonóm szervezetével az állami gondoskodásnak az a módja, a mely az 1848-iki törvényben contemplálva van, össze nem fér, de az állami segélyezés kérdésénél mégis az 1848-iki XX. törvénycikkre kell utalnunk, mert az abban foglalt fennhivatkozott elvnek törvénybe iktatása által a magyar törvényhozás elősmerte, hogy a bevett vallásfelekezetek között az államnak nem szabad különbséget tennie, hogy a magyarhoni evang. egyház céljai éppen úgy állami célok, mint más egyházéi, hogy tehát a magyarhoni evang. egyház szükségleteiről az államnak abban az arányban kell gondoskodnia, a mint ezt a gazdag dotációkkal ellátott más egyházakkal tette.

Tudva van Nagyméltóságod előtt, hogy evangy. egyházunk, daczára annak, hogy évszázadok óta teljesíti az államnak közmívelődési és nagyrészen az állami közigazgatás körébe tartozó feladatait, 1868-ig semmiféle állami segélyezésben nem részesült. 1868. óta kapott egyházunk évente 20 ezer frtot, majd 24 ezer frtot, mely összeg legujabban 74,000 frtra emeltetett fel.

Nem akarunk ezen összeg csekélységének megvilágítása végett párhuzamot vonni ezen segély és azon nagymérvű adományozások között, melyeket más egyházak az államtól nyertek, habár az 1848-ik XX. törvénycikkben kimondatott egyenlőségi elv ezen összehasonlítást önkénytelenül felhívja, — ezen segélyösszeg csekélységének és jogos igényeink feltüntetése céljából csak azon nagy aránytalanságra utalunk, mely az általunk állami célokra fordított összeg: 1,567,000 frt és ezen állami segélyösszeg között fenforog.

Jól tudjuk, hogy az állami háztartásra nehezedő rendkívüli terhek nem engedik meg, hogy az állam a közoktatási ügy költségeinek terhét egészen magára vegye. De nekünk egyházunk létérdekeit érintő oly égető szükségleteink vannak, melyeket el nem hanyagolhatunk a közoktatási ügy kedvéért és így ha az állam rajtunk nem segít, előbb utóbb tényleg oda jutunk, hogy sem a szorosan vett egyházi, sem a közoktatási célokat nem leszünk képesek betölteni.

Nem hagyható figyelmen kívül azon nagymérvű átalakulás sem, melyet egyházunk létérdekeire különösen anyagi szempontból a legujabban meghozott egyházpolitikai törvények gyakoroltak. Ezen törvények szükségét és helyességét

állami szempontból készséggel elősmerjük ugyan, de egyházunkat és különösen lelkéseinket ezek anyagilag érzékenyen megkárosították.

Az anyakönyv államosítása, az egyházi házasságkötés és az egyéb egyházi funktiók kötelező voltának megszüntetése érezhetően apasztani fogja lelkéseinknek létminimumot már is nem fedező jövedelmeit.

Az igazságosság követelménye, hogy az állam, ha a közjó érdekében reformokat hoz be, melyek egyes osztályok vagy valamely hivatással foglalkozók anyagi érdekét sértik, azokat a kik a közjó érdekében saját egyéni javaikat vagy jövedelmeiket veszítik, ezért anyagilag kárpótolja, mert sem nem méltányos, sem nem igazságos, hogy annak az árát, a miből az egész országra szellemi vagy anyagi előny hárul, egyesek, ebben az esetben a lelkészkedő papság fizesse meg.

Felösmerték ezen érvek alaposágát az egyházpolitikai törvények kezdeményezői és Wekerle Sándor volt miniszterelnök 1893-ban a képviselőház pénzügyi és igazságügyi bizottságában, úgyszintén a költségvetés beterjesztésekor elmondott nagy beszédében, valamint Szilágyi Dezső volt igazságügyi miniszter az egyházpolitikai törvényjavaslatok tárgyalása alkalmával úgy a képviselő, mint a főrendiházban több ízben oda nyilatkoztak, hogy a kormány kész az 1848. évi XX. tez. szellemében törvényjavaslatot előterjeszteni a protestans egyházak állami nagyobb dotációjára nézve, mihelyt azok méltányos igényeiket adatokkal támogatva elő fogják adni. Miután a Nagyméltóságod vezetése alatt álló kormány ismételve kijelentette, hogy a volt kormányval teljes solidaritásban van, nem kételkedünk, hogy a volt kormány ezen ígéretét és felhívását magára nézve is kötelezőnek fogja ismerni.

Ágost. hitv. evang. egyházunk egyetemes közgyűlése ezen felhívás folytán és a 48-iki törvényhozás és a magas kormány ezen ígéreteiben bízva mély tisztelettel fordul ennek folytán a nagyméltóságú m. kir. Miniszteriumhoz, és a kilátásba helyezett nagyobb mérvű állami segély megállapításához szükséges adatokat a következőkben terjeszti elő:

1.) A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által m. é. 36532. számú leiratában elrendelt és mind a négy egyházkerületből felterjesztett összeírás szerint 253 lelkész és missionárius évi fize-

tésének zsinati törvényünk értelmében 800 frtig pótlására szükségeltetik évente . . . 63,126 frt.

2.) Ugyanezen leirat folytán kimutatott 66 segédlelkész évi fizetésének 500 frtig kiegészítésére kell évente 18,181 frt.

3.) Ugyanezen leirat folytán kimutatott a 641 lelkésznek anyakönyvi kivonatokért befolyt jövedelem kárpótlásául . . . 38,482 frt,
stoladíjak fejében, miután azok a hívektől többé kötelezőleg nem követelhetők 89,011 frt. 127,493 frt.

4.) 695 lelkész, theologiai és vallástanár, úgyszintén kántor teljes fizetésének, nyug- és ellátási intézetnél biztosításához évente kellett 152,564 frtból az állam a tanárok és tanítók irányában már törvényben elvállalt átlagosan 40% arányában, ehhez is járulna évente 61,025 frt.

5.) Az egyetemes alap céljaira az állami törvényhozás által adott összeg jövőre is az egyetemes alap javára megmaradna 50,000 frt.

6.) Az egyházkerületek és bennük az egyházmegyék szükségleteire eddig 24 ezer forinthez még 56 ezer pótlásul adatnék 80,000 frt.

Összesen: 399,825 frt,
vagyis kerek összegben 400,000 frt évenként.

Az itt felsorolt tételek közül a 1. és 2. alattinak fedezését megindokolja az a körülmény, hogy a lelkészi pályára lépőknek legalább megélhetéséről gondoskodni első sorban kötelességünk. Szomorúan tapasztaljuk, hogy a lelkészi pályára lépők száma évről évre fogy és azok közül, a kiket a sors erre az anyagilag felette hálátlan pályára visz, sokan a legelső kedvező alkalmat megragadják, hogy azt elhagyhassák. Az is nagy baj, hogy ezen pályát többnyire csak az alsó néposztályokból való szegénysorsu ifjak választják, a kik más pályán boldogulni nem tudnak. Mindezen bajoknak oka pedig kétségtelenül lelkészeink szomorú anyagi helyzete, a melyet ha meg nem javítunk, a lelkészi karban egy az államra és a társadalomra egyaránt veszedelmes szellemi proletariatumot engedünk felburjánozni. A Nagyméltóságú m. kir. Miniszterium is ezeket a szempontokat vette tekintetbe, midőn tőlünk kimutatást követelt arra néz-

ve, hogy hány lelkész és segédlelkész javadalmazása nem éri el a zsinati törvény által megállapított minimumot.

A 3. tétel alatti szükséglet fedezését már fentebb megindokoltuk és itt még kiemeljük, hogy az egyházi functiók és az egyházi anyakönyvvezetés kötelező voltának megszüntetése szükség-szerűleg maga után vonja a stóla-jövedelmek megszűnését. Az egyháznak ezentúl ezen szolgálataiért díjat igénybe venni már azért sem szabad, mert az által a hívek vallási kötelmeik teljesítésétől egyenesen elriasztatnának és ez az egyházi élet teljes megrontását idézné elő. Kétségtelen, hogy az ebből eredő anyagi veszteség éppen szegényebb lelkészeinket sújtja a legérzékenyebben, mert ezeknek hívei jobbra a szegényebb néposztályokból valók, a kik természetesen oly díjakat, melyek nem kötelezők, önkényt fizetni nem szoktak. Nem túlozunk tehát, ha nyíltan megmondjuk, hogy ezen szegény lelkészeink, a kik amugy is a létminimumot alig fedező jövedelmüknek felét vagy harmadát ezen díjak megszűnése folytán elvesztik, egyenesen az éhenhalás veszélyének vannak kitéve.

A 4. tétel alatti szükséglet csak annak az elvnek consequentiája, a mely a lelkészekről és segédlelkészeikről való gondoskodást kötelességünké teszi.

Az Ő felsége által jóvá hagyott zsinati törvény arra kötelez bennünket, hogy egyházi nyugdíjintézetet létesítsünk. Ezt a magunk erejéből nem vagyunk képesek megtenni. Méltányos és indokolt tehát azon kérelmünk, hogy az állam bennünket ebben, abban a mértékben segítsen, a mint ezt a tanárok és tanítók nyugdíját illetőleg teszi.

Az 5. tétel alatt felsorolt 50 ezer frt nekünk eddig a közalap céljaira azon alkalomból adatott, hogy az 1893-ban tervbe vett sorsjátékkölesön nem sikerült. Azon célok, a melyekre a segélyösszeg fordittatik — a szórványban lakó hívek lelki gondozása és e végből missionariusok alkalmazása, felsőbb leányiskolák és árvaházak létesítése és fentartása, és a vallásnak különösen állami iskolákban is tanítása, végre szegény egyházak segélyezése — másutt fedezetet nem találván — ezen segély teljes összegében fenn volna tartandó.

A 6. tétel alatti 80,000 frt az egyházi közigazgatás költségeire feltétlenül szükséges. Az egyházi közigazgatás évről évre emelkedő költségeinek fedezésére külön alapjaink nincsenek, a költségek megadóztatását illetőleg pedig ezen úgy min-

den egyéb fent elősorolt szükségleteink fedezését illetőleg kiemeljük az egyházi adó a lélekszám arányát tekintve már is oly nagy egyházunkban, mint sehol a világon, mert 1 frt 30 kr., egyházi adó jut egy evangélikus lélekre. Minden újabb adóztatási kísérlet tehát nem csak hogy eredményre nem vezetne, de egyenesen egyházunk teljes felbomlását eredményezné.

Ezekkel az általunk kért 400,000 frtnyi állami segélyösszeg szükségét megindokolván, csak egy körülményt bátorkodunk még kiemelni, azt, hogy ág. hitv. evang. egyházunk segélyezését nem csak jogossági és méltányossági, hanem magyar nemzeti és állampolitikai tekintetek is indokolják. Egyházegyetemünk mindig a magyar államiság és a magyar nemzeti eszmék előharcosa volt és az lesz ezután is. Arra azonban, hogy a kebelében, habár csak szórványosan jelentkező nemzetiségi irányzatokat sikeresen leküzdhesse, anyagi segéd-eszközökre is van szüksége, melyek segélyével sok bajnak és elégtelenségnek elejét veheti és a nyomorusággal küzdő felvidék némely lelkészei és tanítói anyagi helyzetének javítása által azokat az egyházegyetem és ezzel a magyar állam szolgálatának mindinkább megnyerheti. Az egyházegyetem kötelessége lesz gondoskodni arról, hogy az állami segélyben érdemtelenek ne részesüljenek, és az anyagi gondoktól megszabadított egyház nagyobb sikerrel fogja támogatni azon nagy állami célokat, melyeket eddig is mindig híven támogatott.

Mély tisztelettel alulirott magyarhoni ág. hitv. evang. egyházunk tehát azon alázatos kérelemmel járul a Nagyméltóságú m. kir. Miniszterelnök Úrhoz és Nagyméltóságod által a m. kir. Miniszteriumhoz:

Méltóztassék a magyar törvényhozás elé törvényjavaslatot beterjeszteni, a mely szerint Magyarország törvényhozása a magyar ágost. hitv. evang. egyháznak eddig is nyújtott segélyt évi négyszázezer forint állandó segélyösszegre felemelné.

Mély tisztelettel:

„A magyarhoni ágost. hitv. evangélikus egyház egyeteme.“

Ezen felirat teljes szövegének közlésekor tartózkodunk minden észrevételtől, még az ev. egyház mai helyzetének alkalomadtán leírásától is. Az egyház ezen sötét képét majd akkor mutatjuk be, hogy ha az a törvényhozásban napi rendre kerül.

Nem zárkozhatunk el azonban már most sem annak kijelentésétől, hogy a nem liberális Austriában hasonlíthatlanul nagyobb elismerésnek örvend az ottani maroknyi protestáns két egyház az állami törvényhozás részéről.

Austriában ugyanis, mindössze csak 350 ezer lelket számláló és egy főtanács alatt közigazgatásilag egyesített protestáns 2 egyház, 1886-ig 41,600 frtot, 1886-tól már 80 ezer frtot, 1896-tól pedig 25 ezer forint emelkedéssel 105 ezer forintot kap évi segély gyanánt a törvényhozástól s ezen felül még 27100 frtot kap bécsi theologiai fakultására, 41 ezer forintot a főtanács céljaira, összesen tehát 173,100 frt államsegélyvel tudja az ott is égető szükségeket enyhíteni, — s ily módon 49.5-kot kap lelkenként, — hazánkban pedig a 2 millió lelket számláló ev. ref. egyház 1892-ig csak 64 ezer frtot, 1893—4-től pedig 173 ezer forintot, vagyis 8.7 krt kap lelkenként, — az 1 millió lelket számláló ág. hitv. ev. egyházegyetem 1892-ig csak 20 ezer forintot, 1893—4-től pedig 74 ezer forintot, vagyis 7.4 krt kap az 1848-iki XX. törvény szellemhatása alatt álló magyar állam törvényhozásától lelkenként évente.

Valójában itt az ideje, hogy az egyházpolitikai öt törvény után jöjjön most már a liberális nagy munka méltó befejezéséül a 6-ik törvény; a protestáns két egyház állami dotációját az 1848-iki törvény szellemében biztosító külön törvény mielőbb.

Nyílt levél!

Méltóságos és Főtisztelendő Püspök Úr!

Hivatkozással az 1895. évi 3341. sz. LXXXVIII. egyházkerületi körlevélre mi tiszteletteljesen alulirottak, mint a tiszta-kerületi á. h. evang. nyugdíjintézet részint még tényleges szolgálatában lévő, részint már nyugdíjas tagjai, e nyugdíjintézet leendő sorsa iránt nézetünket a következőkben bátorkodunk beterjeszteni.

1. A tiszai á. h. evang. kerületi nyugdíjintézet, mint ilyen, minden körülmények között, azonban egész elkülönített és független kezelése és kormányzása, azaz a többi kerületi pénztárakba való beolvasztása nélkül, fentartandó.

2. Mi mindannyian továbbra is akarunk tagjai maradni e nyugdíjintézetnek, még pedig azon feltételek mellett, melyek a kezeinknél lévő szen-

tesített eddigi alapszabályokban foglaltatnak és melyek arról biztosítanak minket örök időkre, hogy mi tényleges szolgálatban lévő tagok utófizetéssel ne terheltethessünk, a nyugdíjas tagok pedig az eddiginél kisebb nyugdíjat ne kapjanak.

3. A középiskolák és főtanodák tanárainak, valamint a tanítóknak, kik az intézetből önként ki akarnak lépni, kilépésük alkalmával csak is egyedül azon tőke-összeg adassék vissza, melyet befizettek és azonfelül semminemű kamat.

4. Az intézetbe ezentúl új tagok, tehát a tiszai kerülethez ujonnan beosztott esperességek lelkészei, tanárai és tanítói is semmi szín alatt be nem fogadandók.

A nyugdíjintézetet a kamatláb alábbszállása, az új tagok elmaradása, de leginkább a nyugdíjasok száma feltorlódásából származó válság hitünk és számításunk szerint — ha csak főképp a kötvény mellett elhelyezett 97,047 frt 56 kr. egész biztos! — rövid 5 vagy 10 év alatt nem lesz fenyegető; miért is a meglévő nyugdíjintézeti tőke egy részének a szükséges kiadások fedezésére egy időre való fordítását nyugodt lélekkel ajánlatba hozni bátorokunk.

6. A nyugdíjintézet sorsa iránt kétségbe nem esvén, azon édes biztos reménnyel kecsgetjük magunkat, hogy ha a tiszai egyházkerület egyáltalában és különösen nagy vezérférfiai módot bírtak találni az árvaház, a tanítóképezde, a felső leányiskola, sőt még a legkevésbé evangélikus, hanem évek óta leginkább más hitvallású hallgató által látogatott eperjesi jogakadémiának fentartása és felvirágzására: annál inkább sikerülend bölcseségük, buzgóságuk és erélyes, hathatós szózatuknak a válságos helyzetben levő özvegy-árva-nyugdíjintézetünk megmentése és biztosítása czéljából forrásokat nyitni és teremteni! Ily források nézetünk szerint p. o. az egyházakban e czélból legalább egynéhány évre leendő önkéntes segélygyűjtés; a nyugdíjintézeti offertorium szabályozása az egyházak osztályozása alapján; az említett tiszakerületi intézetekre szánt segélyek egy részének, legalább néhány évre, a nyugdíjintézetre való fordítása; az egyházak arra leendő kötelezése, hogy ezek, mi jogos és méltányos, valamint a tanítókért az állami nyugdíjintézetbe, úgy a lelkészek javára évenként, ha nem is egész 12 forintot, de mindenesetre egy bizonyos összeget a kerületi nyugdíjintézet pénztárába fizessenek és

hogy az állam is adjon, a válságos helyzetet tekintetbe véve, egyszer és mindenkorra egy összeget az evang. lelkészek javára, kik hűven és ingyen, egész készséggel, hosszú évek során át szolgálták már és szolgálni fogják az államot! És végre

7. kockáztatjuk még e szerény nézetünket is: vajjon nem volna-e segítve a bajon, ha az alapítandó egyetemes nyugdíjintézet átvenné a tiszakerületi nyugdíjintézetünket összes előnyei és hátrányaival?

Mély tiszteletünk kifejezésével maradtunk Dobsinán, 1896-ik évi január 13-án.

Méltóságos és Főtisztelendő Püspök urnak
alázatos szolgálói:

Weisz Antal, ev. lelkész, Fábry János, óvodai igazgató, Poputh Viktor, ev. lelkész-hitoktató, Ulreich János, özvegy Kubiczek Károlyné, nyugdíjas tag, megbizottja, Klein Sámuel, özv. Moeszl Károlyné, nyugdíjas tag, megbizottja, özvegy Czundel Károlyné, nyugdíjas tag, özv. Fábry Sámuelné, nyugdíjas tag, Weisz Antal, evang. lelkész, özvegy Javor Sámuelné, özv. Philadelphly Manóné, és özv. Hankisz Frigyes Sámuelné, nyugdíjas tagok megbizottja; Melczer Ede, községi tanító (előbb evang.) nyugdíjintézeti tag.

Evang. theologusok otthona.

A pozsonyi egyház elhatározta, hogy a theologusok számára „otthont“ rendez be, támogatás végett az igazgató felhívást bocsátott ki, melyet melegen ajánlva olvasóink pártfogásába, kivonatosan közlünk:

„Felhívás a magyarhoni ág. hitv. ev. kerestvény gyülekezetekhez, a „Millenium“ emlékére Pozsonyban, 1896. szept. 1-én megnyitandó „Evangel. Theologusok Otthona“ ügyében.

Nemes Gyülekezetek! Mélyen Tisztelt Hitrokonok!

Kedves Testvéreink!

Evangelikus anyaszentegyházunk jelen helyzete válságos.

Mindenképen szorongattatunk. — Kivülről harczok, belülről félelmek (II. Kor. VII. 5). Az új korszakban újult erővel támad a régi ellenség s

mi a helyett, hogy egyetértve, vállat vállhoz vetve védekeznénk s megtartanók legalább azt, a mink vagyton, egy a mással tusakodunk, feledve, hogy elpusztul az a ház, a mely önmagában meghasonlik.

Ma-holnap az Úr igéjének nem lesznek követei és szolgálói.

A kik még vannak, azok is igen nagyon zúgolódnak s az egykor oly kedves s boldog hajlékokból elkiváncognak. Talán mert hogy nem enyhe már nekik az Úrnak igája és nem könnyű az ő terhe? (Mát. XI. 30). — Ó nem! — Az Úrtól magától rájuk bízott szerettek, a nélkülöző s szenvedő család miatt keseregnek ők. — Igét hirdetve egyedül miattuk kérik, követelik, — a kenyeret. S miért ne? Hiszen az Úr maga adta nekik ezt a jogot, a midőn rendelte, hogy: „A kik az evangyéliomot prédikálják, az evangyéliomból éljenek“ (I. Kor. IX. 14).

Hát ha majd ők is kimulnak, vajh' ki lép nyomukba? Mi módon prédikálnak majd, hogy ha nem küldetnek? (Róm. X. 15.) Hiszen ma csupán a budapesti tudomány-egyetem bölcseleti karán 30 evangyéliomi protestans és közöttük 10 evangyélikus végzett theologus van, három theologiókon pedig összevéve is alig 60 hallgató. Intő jel ez, hogy a lelkipásztori állásoknak a jelen társadalmi s életviszonyok követelte rendezésével egy perczig se késsünk s intő jel arra is, hogy a theologiók ügyének kérdésével haladéktalanul és komolyan foglalkozzunk.

Egyesítsük a három theologiót? — E kérdésnél égetőbb: hogyan népesítsük be?

Gondoskodjunk a lelki pásztorokról, de gondoskodjunk a szegény, a valódi árvákként magukra hagyatott theologusokról is.

Egyesítve, vagy különváltan hagyva, nekünk a theologiókat, a melyek ma inkább csak az evangyéliomi tudomány szolgálatára vannak berendezve, a gyakorlati, egyházi érdekek, közelebbről a lelkipásztori nevelés és jellemképzés szempontjából okvetlenül ki kell egészíteniük.

Erre vállalkoztunk mi, a midőn a lélek sugallatára elhatároztuk, hogy a Millennium, különben is maradandóbb alkotásokra készítő s immár beállott esztendejében, 1896. szept. 1-én Pozsonyban, a theol. akadémiával kapcsolatban, a tanári kar felügyelete, ellenőrzése s szellemi vezetése mellett, Isten segítségével Otthont nyitunk, a szegény, de jó magaviseletű, igyekvő s mindenképen lelkipásztorságra való theologusok számára.

A theol. akadémia szomszédságában Apáczapálya 26. sz. a. fekszik. Intézeteinket tőle csak egy szép kis park választja el s ezt is kedves séta és tanuló helyül kínálja. A felügyelő tanár s a két szolga lakását nem számítva, mintegy 40 tanulót fogadhat magába. Mi azonban az első, a próba évre csak egyrésztét foglaljuk le. Az emelet 10 külön bejáratu szép szobájában kényelmesen elhelyezünk 22 theologust; ott lesz az egyik szolga lakása és a fürdő is; a földszinten pedig berendezzük az olvasó és könyvtártermet. De ha intézményünk így kicsiben beválik, akkor s úgy lehet hamar, kibővitjük azt s Otthont nyitunk az épület többi részében is, még pedig nem csupán theologusoknak, hanem külön szárnyban, első sorban lelkészeink s tanítóink, de azután az ev. szülők helyben s bármely intézeten tanuló jó magaviseletű s szorgalmas gyermekeinek s ezek mellé kiváló theologusok közül, nevelőket is állítunk. S theologusok és tanulók az ingyenes és félingyenes helyektől eltekintve, esekély, havonkint legfeljebb 4-8 frnyei díjért el lesznek látva mindennel: lakással, alunneumi vagy conviktusi ebéddel (esetleg reggeli és vacsorával is), kiszolgálással, fűtéssel, világítással, mosással s rendelkezésükre állandó tanulmányozás és szellemi szórakozás céljából számukra berendezett olvasó és könyvtártermen kívül az ingyenes fürdő és külön betegszoba az evang. hórházban, szintén ingyenes ápolással, gyógykezeléssel és szerekkel.

Lelkipásztorok hallgassatok meg minket! Egykor ti is szegény theologusok voltatok, ismeritek ti is azt a nyomort, a mely szárnyát szegi az ifju léleknek, mely jó igyekezetet tör.

Lelkipásztorok hallgassatok meg az ifju Timotheusok könyörgő szavát is! Vér kiált a vérhez, fiak az atyákhoz. Adhattok-e nekik követ, midőn kenyeret kérnek tőletek?

Az idő int, ne késlekedjünk — cselekedjünk. Az Úr lelke legyen mi velünk!

Pozsony, 1896. január hó 1.

A theol. akadémia tanári kara nevében:

DR. MASZNYIK ENDRE,
igazgató-tanár.

HIREK.

Kitüntetés. A király Henning Frigyes bolkácsi ágostai hitvallásu evangyélikus tanítónak, a népok-

tatás terén sok éven át kifejtett hasznos tevékenysége elismerésül, a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

Sshulze Otto ruszkii ev. lelkész házasságra lépett Szepes-Olasziban Terray Olgával.

A szendi (fehérvári) ev. gyülekezetet kedves karácsonyi meglepetésben részesítette a budapesti ev. női gyámintézet. Karácsony estéjén érkezett meg ugyanis ezen áldott nőegylet igen szép ajándéka: egy teljes urvacsorai és keresztelési szent edény felszerelés 70 frt értékben. A szendi egyház előjárósága kedves kötelességet teljesít, midőn halás köszönetének e helyen is kifejezést ad.

A budapesti ev. gimnázium egyik elaggott érdemes tanára Batizfády István febr. elején visszavonul. A helyére kihirdetett pályázatra jelentkezők közül az iskolai bizottság a következőket ajánlja a presbyteriumnak:

1. Bereczky Sándor, pesti hitoktató, az „Ev. Családi Lap” szerkesztője s a „Bibliai történetek” című elterjedt népszerű vallási tankönyv írója.

2. Raffay Sándor, tápió-szt.-mártoni lelkész.

3. Geduly H. nyiregyházi hittanár.

A pongyoloki (kishonti esperesség) ág, hitv. egyházban Bodiczky Mihály lelkésznek Krajnára történt eltávozása folytán megüresedett papi állomásra f. é. jan. 12-én tartott közgyűlésében volt a jelölés. — Jelöltettek: Kolbenheyer József nyusztai, Stempel Lajos betléri, Honéczy Pál lelkészek és Margócsy István losonczi segéd lelkész.

Berkes József a szendi (komárommezei) egyháznak 50 frtos alapítvány-levelet adott.

Báró Solymossy Ödön egyházmegyei felügyelő száz forinttal a sz.-fehérvári egyház alapító tagjai sorába lépett. Fiatal erő történelmi hűséggel buzog!

„Magyarországnak 1896-ban élő összes írók” lexikonja cím alatt Spannagel József kovil-sz.-iváni evang. lelkész az ezredéves ünnepély alkalmával az összes magyar írókat és azoknak műveit meg akarja ismertetni, kiterjeszkedvén az összes magyarországi idegen nyelvű írókra is. Nagy fáradtságot és áldozatot kívánó vállalatában támogatást és sikert kívánunk.

VEGYES.

Nyiregyháza a milleniumi év kezdetén. Mint lapunkat a hegyaljai esperesség e székvárosából, az al-

föld egyik hatalmas Sionjából írják, a milleniumi év kezdetén ott is szállottak a magasba forró fohászok és folyt Istennek kedves hálaünnepély. Mivel a lelkészi kar Nesztorának, ntü Bartholomaeidesz János tbi. főesperes úrnak azon szándéka, hogy magát a kezdő pillanatot, ezt az ezredévben egyszer felmerülő jelentős momentumot szentelték volna meg istentisztelettel, különböző akadályokba ütközött, a millenáris ünnepély másnap, az újévi főistentisztelet alkalmából tartatott meg. Nagyban emelte ennek fényét a város notabilitásainak jelenléte és a városi dalárdának, meg a színházi énekarok közreműködése, mely utóbbi a Gaál-Kemény-féle hangulatos, valóban imaszerű király himnuszt adta elő. Az ünnepély fénypontja azonban így is Nt. Bartholomaeidesz János, ez ősz patriarchális alak oltár mellől elmondott ünnepi beszéde volt, mellyel visszapillantva a magyar nemzet viszonagságos multjára, e kitartó erejű, edzett lelkületű és a hon szabadságáért, virágzásáért oly fényes küzdelmeket megállott népnek még sok-sok ezredévet jövendöl s áldást kér az Istentől hazára, királyra egyaránt. A beszéd hatása a jelenvoltak előtt sokáig emlékezetes lesz; a mit az éjfélkor négy keresztény templom tornyában megcsendült harangok ünnepi hangjaikkal keltettek, azt ez a mély istenfélelemmel és hazafias érzéssel elmondott beszéd a maga szép tartalmával csak fokozta, emelte hallgatóiban: égő honszerelmet és Istenbe vetett buzgó bizodalmat. — Álljon még itt az, hogy már a sylvester esti ájtatosság is millenáris hangulatban folyt le, — mit Farbaky József főesperes lelkész úrnak nagy szónoki hatással elmondott beszéde keltett; s végül hogy az egyházi ügyek egyik buzgó harcosa, Geduly Henrik s. lelkész — vallástanár az által járul hozzá a millenáris év szép emlékeinek gyarapításához, hogy a városi tanács erkölcsi támogatásával megírja a „Nyiregyháza az ezredik évben” cz. nagyobbszabásu monografiáját. Mi csak üdvözölni tudjuk Nyiregyházát, hol a lakosság, a gyülekezet és a tiszteletreméltó lelkészi kar vállvetve igyekszik egyházi és hazafiai kötelességeinek eleget tenni és a szép munkamezőkön áldásos sikereket elérni.

A m. kir. pénzügyminiszter 91,498/1895. sz. alatt az egyházi házasságkötés és az ez után teljesített egyházi ténykedések illetőleg anyakönyvi bejegyzések igazolására szolgáló lelkészi bizonylatok bélyegmentessége tárgyában a következő körrendeletet bocsátotta ki, valamennyi m. kir.

pénzügyigazgatóságához, a m. kir. központi díj- és illetékszabási hivatalhoz és valamennyi m. kir. adóhivatalhoz:

Kérdés merült fel az iránt, vajjon azok a bizonylatok, a melyeket a lelkészek családi lap, családi értesítő vagy más efféle elnevezés alatt a feleknek oly czélból adnak ki, hogy azok alapján az 1894. évi XXXI. és XXXIII. t.-cikkek életbe lépte, tehát 1895. évi október hó 1-ső napja után létrejött egyházi házasságkötés és a családot érdeklőleg az egyházi házasság megkötése után teljesített minden egyházi ténykedés, illetőleg egyházi anyakönyvi bejegyzés igazolható legyen — a fennálló bélyeg- és illetékszabályok értelmében bélyegkötelezettség alá esnek-e vagy sem? Mint-hogy az említett bizonylatok kizárólag az egyházi ténykedéseknek, illetőleg a vallási kötelezettség teljesítésének igazolására szolgálnak, tehát egyedül vallási czélból állíttatnak ki, emélfogva az illetéki díjjegyzék 22. tételének g), h) és i) pontjaiban foglalt határozmányok szellemében a feltételes bélyegmentesség illeti meg. Szükséges azonban, hogy e bizonylatokon az illetékszabályok 117. §-ának 3. pontjában kimondott következmények terhe alatt, a kiállítás czélja szembetűnően feljegyeztessék, és önként értetik, hogy ezek a bizonylatok más czélra semmi szín alatt nem használhatók.

Steiner Fülöp megyéjében van egy plébános, ki izgató beszédeit a szűz Mária éltetésével szokta kezdeni s arra buzdítja híveit, hogy polgári házasságot ne kössenek, ugyanis nem sokára elpusztul a kormányval együtt istentelen törvénye; a következmény az, hogy a derék pap munkája folytán negyedév alatt a vadházasságok száma a községben hattal megszaporodott.

TEMETŐ.

Ráffay János, a rozsnyói ág. hitv. ev. főgymnasium tanára e hó 17-én 76 éves korában Rózsnyón meghalt.

ÜZENETEK.

A kik a kései előfizetés miatt valamelyik számot nem kapták, levelező lapon sziveskedjenek

Orosházán, nyomatott Veres Lajos gyorsajtóján.

megírni; a hiányzó számot megküldöm. — **R. S. T-n.** Megindítottam. — **R. K. Z-cz.** Olyan aggodalom sokunkat bánt. Én még sem az ellenségtől félek, hanem a magunk hidegségétől; lélek nincs bennünk! Bizalom, önérzet kell több! — **M. S. N-ó.** Gondoltam; örülök, hogy megtudtam; mentül gyakrabban! — **K. S. B-t.** A jövő számban. Az ígért értekezésre nézve: a legközelebbi szám is mutatni fogja, hogy az énekügyre nagy gondom lesz. — **M. Gy. A-a.** Természetes, hogy a többi számot nem kapta, mert nem is fizetett elő, nem is jelentkezett; levelét előfizetésre veszem. — **Kihez menjek?** Esméi szépek, de a verselés nem szabatos; ige igével, név névvel rimel ugyanazon raggal: vers mérték hiányzik, verstani szempontból átdolgozva örömmel közölném. Énekíróink majdnem általában elhanyagolják a verstani szabályokat, pedig hiába: a magyar versírás az utóbbi évtizedekben nagyot fejlődött, lépést kell vele tartanunk; a szép tartalom szép alakban szép igazán. A megjegyzés tehát nemcsak önmagának szól! — **K. S. R-k.** Megkaptam az előbbi is; köszönöm. Csak sürgős, el nem halasztható közlemények miatt nem adhattam ki; mentül előbb! — **H. F. E-s.** Elevenére tapint: alapjában kell bizni az építést kezdeni! Az éneket örömmel várom. Luther halálának évfordulója is nagy érzelmeket és gondolatokat ébreszt; talán lelkesitené ódára önt is? Mind a kettő szép alkalom a költőnek!

Pályázat.

Az **orosházi** ág. hitv. evang. gyülekezet **helyettes tanítót** keres első és második osztályú iskolába e tanév végéig; megelégedés esetében bizonyos kilátása van rendes tanítói állomásra a vállalkozónak: fizetés egy szoba és havonként 40 frt. Jelentkezést azonnal kér

VERES JÓZSEF
igazgató lelkész.

Hirdetés.

Chorál gyűjteményem előfizetőit tisztelettel értesitem, hogy a III. és IV. füzet ez év folyamán okvetlen megjelenik.

Szarvas, 1896. jan. 18.

Tisztelettel
MOLNÁR.